

УДК 351.746.1 : 343.985

Ортинський В. Л., д.ю.н., професор,
директор Інституту права та психології
НУ „Львівська політехніка”,
заслужений юрист України;
Хараберюш О. І., к.ю.н., заступник
начальника відділу Управління
СБ України в Донецькій області

Предмет злочину як елемент оперативно-розшукової характеристики контрабанди: проблеми визначення

У статті окреслені окремі проблеми, пов'язані з визначенням видів предмета контрабанди як елемента оперативно-розшукової характеристики.

Ключові слова: предмет злочину, оперативно-розшукова характеристика, контрабанда, оперативно-розшукова діяльність.

В статье обозначены отдельные проблемы, связанные с определением видов предмета контрабанды как элемента оперативно-розыскной характеристики.

Ключевые слова: предмет преступления, оперативно-розыскная характеристика, контрабанда, оперативно-розыскная деятельность.

In article the separate problems connected with definition of kinds of a subject of contraband as an element of the operatively-search characteristic are designated.

Keywords: a crime subject, the operatively-search characteristic, contraband, operatively-search activity.

Проблема предмета злочину, зокрема його місце у складі злочину та значення для кваліфікації злочинного посягання, має свою давню історію і дотепер викликає наукові дискусії. Окреслений інтерес сприяв визначенню основних властивостей предмета злочину, що мають значення не лише для кримінально-правової доктрини, а й для інших правових наук. Зокрема, поняття предмета злочину використовується у кримінально-процесуальному праві, криміналістиці, оперативно-розшуковій діяльності, кримінології, окрім того - у філософії права, юридичній психології, соціології [1, с. 89].

Тому у юридичних науках криміналістичного циклу затвердився методологічний підхід починати дослідження окремих видів або груп злочинів з опису їхньої предметної характеристики, що розкриває стійкі й типові ознаки цих злочинів. Це, в свою чергу, утворює основу для розробки методики й тактики їхнього виявлення, попередження й розслідування. Для цього широко й послідовно застосовуються кримінально-правова, криміналістична, кримінологічна, оперативно-розшукова характеристики щодо дослідження конкретних злочинів з позицій відповідних наук [2, с. 107; 3; 4, с. 96-109; 5].

Під впливом цих досліджень теорія ОРД також формує власну приватну теорію оперативно-розшукової характеристики досліджуваних нею злочинів, що інтегрує різнопланові ознаки, які мають пошукове значення для успішного застосування оперативно-розшукових заходів щодо їхнього виявлення й попередження. Ця теоретична категорія науки оперативно-розшукова діяльність виникла наприкінці семидесятих років ХХ ст. Вона розглядалася багатьма

науковцями, а саме: К.В. Антоновим, В.М. Аتماжитовим, Д.В. Гребельським, О. Ф. Долженковим, І.М. Колошком, А.М. Лисенком, Д.Й. Никифорчуком, В.Л. Ортинським, В.Д. Пчолкіним, Д.М. Середою, М.Л. Шелухінім, І. Р. Шинкаренком та іншими. Однак незважаючи на значну кількість спеціальних досліджень щодо обґрунтування його концептуального поняття воно дотепер залишається дискусійним. Тому потребує окремого дослідження оперативно-розшукова характеристика контрабанди та складові її елементи.

З аналізу робіт, присвячених дослідженню оперативного-розшукової характеристики окремих злочинів [6; 7; 8; 9] ми можемо виділити один з основних її елементів - предмет злочину. Це наукове поняття найбільш досліджено в кримінально-правовій науці і вирізняється фундаментальним значенням для кримінально-правової доктрини, законотворення і юридичної практики. Зокрема, без правильного встановлення предмета злочину є проблематичним, а інколи й неможливим, вирішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності.

В умовах дії нового Кримінального процесуального кодексу окремої уваги потребує розгляд предмета контрабанди як елемента оперативно-розшукової характеристики, чому і буде присвячена ця стаття.

Ми вважаємо, буде доцільним при встановленні предмета контрабанди мати на озброєнні визначення загального поняття предмета злочину. При цьому варто, на нашу думку, керуватися таким його визначенням: предмет злочину - це факультативна ознака об'єкта злочину, що знаходить свій прояв у матеріальних цінностях (котрі людина може сприймати органами чуття чи фіксувати спеціальними технічними засобами), з приводу яких та шляхом безпосереднього впливу на які (або без такого впливу) вчиняється злочинне діяння [1, с. 109-110]. Варто зазначити, що поняття «матеріальні цінності» використовується у Кримінальному кодексі України як предмет окремих злочинів. Як різновид матеріальних цінностей використовується, наприклад, також поняття «культурні цінності» (ст. 201 КК).

За своєю кримінально-правою характеристикою (складова оперативно-розшукової характеристики) [10] досліджуваний нами злочин віднесений до злочинів, скоюваних в сфері господарської діяльності, які об'єднані в розділі 7 КК України та в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення, визначених в розділі 13 КК України. Виділяючи ці родові ознаки, законодавець тим самим визначив відповідні організаційні структури (суб'єкти оперативно-розшукової діяльності) правоохоронної системи держави щодо протидії цьому злочину. Із загальною їхньою обсягу найбільш значимим для правоохоронної практики взаємодіючих суб'єктів (митної служби, прикордонної служби, СБУ, ОВС) є наступні склади злочинів.

Ст. 201 КК України - контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнотоксичних, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Ст. 305 КК України КК України - контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним

контролем або з приховуванням від митного контролю.

Всі ці злочини за своїми кримінально-правовими характеристиками відносяться до змішаної компетенції правоохоронних органів, але найбільшою мірою вони становлять безпосередній обсяг їхнього виявлення, попередження й розслідування підрозділами митної служби й різними структурними підрозділами СБУ та МВС.

Предметом злочину в складі контрабанди є матеріальні об'єкти перераховані в ст.ст. 201 та 305 КК України. Підвищена кримінальна відповідальність (ч. 2 ст. 201, чч. 2 та 3 ст. 305 КК України) настає за контрабандне переміщення матеріальних об'єктів, у відношенні яких установлені спеціальні правила переміщення через митний кордон, вичерпний перелік яких повинний зазначатися в нормах за родовою їх належністю, що вимагає додаткового тлумачення їхньої сутності для повноти визначення оперативно-розшукових ознак.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» від 15 листопада 2011 року було внесено суттєві зміни до диспозиції ст. 201 КК України. Так, з частини 1 цієї статті вилучено два види предмету контрабанди, а саме товари у великому розмірі та стратегічно важливі сировинні товари, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України. Крім того, удосконалено редакцію норми щодо історичних цінностей, які відтепер є різновидом культурних цінностей як предмету контрабанди [11].

У новій редакції ст. 201 КК України предметами контрабанди є культурні цінності, отруйні, сильнодіючі, вибухові речовини, радіоактивні матеріали, зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації. За ст. 305, до предметів контрабанди також додаються наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори, фальсифіковані лікарські засоби.

У відповідності до ст. 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» культурні цінності - це об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України [12, ст. 1]. Там же наводиться перелік об'єктів, які належать до культурних цінностей (оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури; предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури; предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок; унікальні та рідкісні музичні інструменти; рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування; рідкісні поштові марки тощо). Культурними можуть визнаватися цінності як світського, так і релігійного характеру або їхні колекції.

Цей перелік культурних цінностей склався згідно з Конвенцією про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності ООН від 14 листопада 1970 року, яка ратифікована Україною у 1988 році [13].

Належність об'єкта до культурної цінності визначає державна експертиза культурних цінностей, яка складається з всебічного аналізу і вивчення культурної цінності об'єктів, заявлених до вивезення, тимчасового вивезення та повернутих в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучених митними або право-

охоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, за результатами яких складається експертний висновок [14, п. 2].

Щодо інших матеріальних об'єктів, що відносяться до предмета контрабанди за ст. 201, то серед науковців немає єдиної думки. Так, наприклад, В.М. Киричко, О.І. Перепелиця, В.Я. Тацій визначають їх таким чином:

1) *Отруйні речовини* — це речовини, які при надходженні до організму людини навіть у невеликих дозах здатні викликати отруєння чи смерть (миш'як, ціаністий калій, сулема, фенол, ерготамін, зміїна отрута тощо).

2) *Сильнодіючі речовини* — це речовини, здатні викликати опіки або інші ушкодження організму (кислоти, їдкі луги тощо), а також деякі лікувальні препарати (снодійні, знеболюючі тощо), які при передозуванні можуть заподіяти шкоду здоров'ю чи навіть викликати смерть.

3) *Радіоактивні речовини* - це речовини природного або штучного походження, що мають здатність до іонізуючого розпаду, який призводить до електромагнітного чи корпускулярного випромінювання в дозах, шкідливих для життєдіяльності і структури живих організмів (радій, уран, стронцій, цезій тощо). Ці речовини можуть перебувати в будь-якому фізичному стані, в установці або виробі, будь-якому іншому вигляді («Положення про основні принципи організації перевезення радіоактивних матеріалів через територію України», затверджене постановою КМ від 29 листопада 1997 року № 1332 (ОВУ. - 1997. - № 49. - С. 38-42).

4) *Вибухові речовини* - порох, динаміт, тротил, нітрогліцерин і інші хімічні сполуки чи суміші, здатні до вибуху в результаті запалювання, удару, детонації, виготовлені фабричним шляхом чи саморобні («Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, і зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї і вибухових матеріалів», затверджена наказом МВС від 21 серпня 1998 року № 622 (ОВУ. - 1998. - № 42. - Ст. 1547; - 1999. - № 19. - Ст. 856).

5) *Зброя* - предмети (пристрої), призначені для знищення живої та іншої цілі, що відповідають стандартним зразкам або історично виробленим типам.

Зброя може бути різних видів: вогнепальною (крім гладкоствольної мисливської), холодною, ядерною, хімічною, біологічною, нейтронною, лазерною, газовою (нервово-паралітичної дії), електрошоковою тощо.

6) *Бойові припаси* - це пристрої або предмети, які конструктивно призначені для пострілу зі зброї відповідного виду [15, с. 583].

Ми бачимо, що таке визначення предмету не дає повного уявлення про окремі його види, що в свою чергу негативно впливає на формування оперативного-розшукової характеристики контрабанди певних матеріальних об'єктів. Ми вважаємо, необхідним було б посилання на законодавчі акти, де такий перелік наводиться.

О.О. Дудоров та М.І. Хавронюк більш докладно характеризують названі вище предмети контрабанди [16, ст. 201], але також в цих визначеннях, на наш погляд, є певні неузгодженості. Це стосується, наприклад, бойових припасів і зброї. На нашу думку таку невизначеність зніме прийняття Закону України „Про зброю”, як це зроблено в Російській Федерації.

Окремої уваги потребує поява нового предмету контрабанди - спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Важливість цього питання

можна простежити на прикладі останніх доповнень та змін, унесених до Кримінального кодексу України, а саме до ст.ст. 201 та 359. При цьому контрабанда технічних засобів негласного отримання інформації прирівнюється до контрабанди вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів, а санкції, передбачені ст. 359 КК України, зазнали значного посилення [17; 18]. Однак, розглядаване питання досить суперечливе, позаяк допоки в чинному українському законодавстві чіткого визначення спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації ще не існує.

В попередніх дослідженнях [19, с. 82-89] нами запропоновано *під технічними засобами негласного отримання інформації розуміти спеціальну категорію засобів оперативної техніки, що характеризуються сукупністю функціональних і конструктивних ознак призначення (розроблених, пристосованих або модифікованих із внесенням відповідних конструктивних і інших змін) для негласного добування інформації про явища, події, факти і процеси.*

Найбільш широко використовуваними засобами для негласного отримання інформації, ми вважаємо, можуть бути такі категорії засобів:

Засоби контролю акустичної інформації - апаратура, яка використовується для організації прихованого акустичного контролю - прослуховування і (або) фіксації мовних повідомлень і інших звуків. До таких засобів відносяться пристрої, що фіксують та передають інформацію, різного роду мікрофони, а також інші засоби фіксації акустичної інформації: диктофони, магнітофони і т. ін.

Засоби контролю візуальної інформації — апаратура для прихованого візуального контролю - спостереження і (або) фіксації візуальної інформації у різних умовах освітленості, як у межах, так і поза межами прямої видимості об'єкта спостереження. До таких засобів відносяться: оптико-механічні (біноклі, монокуляр і т.п.), електронно-оптичні прилади і системи спостереження (прилади бачення в темряві), а також апаратура фіксації візуальної інформації: фото і відео камери, і т. ін.

Засоби контролю телекомунікаційних каналів та вилучення інформації - пристрої, що дозволяють здійснювати приховане перехоплення, пошук, вилучення, модифікацію, знищення і (або) фіксацію повідомлень, переданих за допомогою практично будь-яких технічних каналів зв'язку (телефонних, телеграфних, факсимільних, пейджингових, комп'ютерних мереж, систем радіотелефонного зв'язку і т.ін.).

Спірні питання щодо належності предмета до спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації повинні вирішуватись експертним шляхом для чого необхідно на законодавчому рівні затвердити технічні умови, які визначатимуть чіткі вимоги до кожної з вказаних вище категорій цих засобів.

На сьогоднішній день перелік ознак спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації містяться у:

- контрольному списку товарів, наведеному в частині АЗ розділу 5 Списку товарів подвійного використання, що можуть бути використані у створенні звичайних видів озброєнь, військової чи спеціальної техніки, який додається до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 року № 86;

- листі Служби безпеки України від 06.10.2004 року № 36/6294;

- додатку № 2 листа Державної митної служби України від 02.11.2004 року

№ 25/7-09-18/13158 «Про надання додаткової інформації» [20, с. 152].

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів тягне відповідальність за ст. 305 КК. Предметом злочину є: наркотичні засоби; психотропні речовини; аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин; прекурсори, фальсифіковані лікарські засоби. Структура й повний перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, визначається Комітетом з контролю за наркотиками й затверджується КМ України. Такий Перелік - це згруповані в списки наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, включені до таблиць I—IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР [16, с. 899-901].

Наркотичні засоби - це речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, що внесені до Переліку. До них належать: героїн, канабіс, смола канабісу, екстракти і настойки канабісу, макова солома, концентрат з макової соломи, опій, кустарно виготовлені препарати з ефедрину, псевдоефедрину тощо. Систематичне вживання наркотичних засобів призводить до захворювання на наркоманію.

Психотропні речовини - це речовини природні чи синтетичні, препарати, природні матеріали, що внесені до Переліку. До них належать, наприклад, ЛСД, мескалін, тетра-гідроканнабінол. Систематичне вживання психотропних речовин також викликає захворювання на наркоманію.

До наркотичних засобів і психотропних речовин належить значна кількість лікарських засобів. Під час проведення досліджень зі створення нового фармацевтичного препарату, як правило, визначається і вивчається ряд продуктів, що мають подібні властивості, але дещо відрізняються за своєю молекулярною структурою. Це так звані аналоги. Після тривалих перевірок лікарським засобом визнають продукт, який є найбільш ефективним для конкретних випадків і має найменший побічний ефект. Наркотичні засоби й психотропні речовини, за обігом яких встановлено національний і міжнародний контроль, визначаються за міжнародними назвами та хімічними формулами. Водночас їх аналоги, які мають подібні властивості, не затверджуються як наркотичні засоби чи психотропні речовини міжнародними конвенціями ООН і не використовуються в торгівлі. А тому в багатьох випадках дії з ними не контролюються ані національним законодавством, ані міжнародними договорами у сфері боротьби з розповсюдженням наркотиків. Поява таких аналогів у незаконному обігу серйозно ускладнює контроль за обігом наркотичних засобів і психотропних речовин. З урахуванням цього на території України заборонено обіг аналогів наркотичних засобів або психотропних речовин, за винятком їх використання в цілях, передбачених статтями 19 і 20 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори».

Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин — це заборонені до обігу в Україні речовини синтетичні чи природні, не включені до Переліку, хімічна структура і властивості яких подібні до хімічної структури та властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють.

Прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин (далі -прекурсори) - це внесені до Переліку речовини, що використовуються для виробництва, виготовлення наркотичних засобів і психотропних речовин. Наприклад, етиловий ефір, ацетон, ефедрин, ангідрид оцтової кислоти, соляна і сірчана кислоти.

Для встановлення виду, назви і властивостей наркотичного засобу, пси-

хотропної речовини, їх аналога чи прекурсору, фальсифікованого лікарського засобу походження, способу виготовлення чи переробки цих засобів і речовин, а також належності рослини до культур, які містять наркотичні засоби, необхідні спеціальні знання. Тому у справах даної категорії обов'язково має бути висновок експерта з цих питань.

З викладеного ми бачимо, що загальною вимогою щодо належності об'єкта до певного виду предмета контрабанди є обов'язкове проведення експертизи, що також складає окрему проблему щодо визначення предмета контрабанди.

Не можемо не звернутись ще до однієї загальної проблеми, яка виникла з введенням в дію нового Кримінального процесуального кодексу і безпосередньо впливає на теорію та практику оперативно-розшукової діяльності. Розглянемо цю проблему на прикладі ст. 305 КК України.

Ми знаємо, що разом з предметом вихідну інформацію для розроблення оперативно-розшукової характеристики контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, фальсифікованих лікарських засобів та проведення оперативно-розшукових заходів складають насамперед положення антинаркотичного законодавства. Так, Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» регулюються суспільні відносини у сфері обігу в Україні цих засобів і речовин, визначаються порядок, умови та особливості здійснення діяльності, пов'язаної з таким обігом. При цьому, згідно з ч. 3 ст. 3 цього Закону, у разі, коли міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж передбачені законодавством про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, застосовуються правила міжнародного договору. Законом України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» передбачено систему заходів, спрямованих проти незаконного обігу цих засобів і речовин, повноваження відповідних державних органів щодо протидії такому обігу шляхом проведення таких оперативно-розшукових заходів, як контрольована поставка та оперативна закупка наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [21; 22, ст.ст. 4, 5].

Однак, в сучасній редакції Кримінального процесуального кодексу України, на нашу думку та думку багатьох науковців [23; 24; 25; 26], нечітко визначені підстави для проведення ОРД і досудового розслідування, що негативно впливає на проведення оперативно-розшукових заходів щодо протидії контрабанді. Тому, ми погоджуємося, необхідне чітке розмежування сфер оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності.

Розглянуті в даній роботі питання досягають основні проблеми визначення предмета контрабанди щодо ст.ст. 201 та 305. Викладене показує, що незважаючи на те, що вказаній проблемі присвячені окремі монографічні дослідження і наукові публікації, багато її аспектів потребують подальшої розробки.

Удосконалення кримінально-процесуального та оперативно-розшукового законодавства щодо протидії контрабанді багато в чому залежить від чіткого розмежування цих видів діяльності та якості розробки загальнотеоретичної проблеми пізнання та визначення предмета контрабанди. Виключна її важливість обумовлюється не тільки теоретично, але й практичним значенням. Так з'ясування предмета злочину дає можливість визначити соціально-політичну та юридичну сутність злочину, сприяє правильній кваліфікації діяння, дає можливість ефективно використовувати сили та засоби оперативно-розшукової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Музыка А.А. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія / А.А.Музыка, Є.В. Лашук. — К. : ПАЛИВОДА А. В., 2011. — 192 с.
2. Лукашов В.А. Введение в курс «Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел» / В.А. Лукашов. — К.: КВШ МВД СССР, 1976. — 210 с.
3. Худяков Ю. М. Оперативно-тактическая характеристика преступлений и лиц, их совершивших / Ю.М.Худяков // Проблемы совершенствования деятельности аппаратов милиции и криминалистических подразделений. — 1979. — №2. — С. 44-53.
4. Аванесов Г.А. Криминология и социальная профилактика / Г.А.Аванесов. — М.: Академия МВД СССР, 1980. — 402 с.
5. Гребельский Д.В. О соотношении криминалистических и оперативно-розыскных характеристик. Криминалистическая характеристика преступлений / Д. В. Гребельский // Советское государство и право. — 1984. — № 4. — С. 70-72.
6. Антонов К.В. Особливості оперативно-розшукової характеристики економічних злочинів / К.В.Антонов // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. — 2003. — №3. — С. 3-14.
7. Пчолкін В.Д. Поняття характеристики злочинів у теорії оперативно-розшукової діяльності / В.Д. Пчолкін // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС ім. 10-річчя незалежності України. Методологічні проблеми теорії та практики оперативно-розшукової діяльності в сучасних умовах. — 2004. — № 2. — Ч. 1. — С. 67-76.
8. Тарасенко В.Є. Роль і значення оперативно-розшукової характеристики злочинів при аналізі оперативної ситуації / В.Є.Тарасенко // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. — 2004. — № 1. — С. 3-7.
9. Ортинський В.Л. Оперативно-розшукова характеристика нелегальної економічної діяльності у державному секторі / В.Л.Ортинський // Бюлетень з обміну досвідом роботи. — 2004. — № 155. — С. 52-58.
10. Антонов К.В. Державно-правове забезпечення економічної безпеки України від злочинних посягань (за матеріалами підрозділів ДСБЕЗ): монографія / К.В.Антонов. — Луганськ: РВВ ЛАВС, 2004. — 408 с.
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності: Закон України від 15.11.2011 р. № 4025-УІ // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 25. — Ст. 263.
12. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей: Закон України від 21.09.1999 р. № 1068-ХІУ // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 48. — Ст. 405.
13. Про ратифікацію Конвенції про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності: Указ Президії Верховної Ради УРСР від 10.02.1988 р. № 5396-ХІ // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1988. — № 8. — Ст. 221.
14. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення: постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2003 р. № 1343 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 35. — Ст. 1889.
15. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, СБ. Гавриш та ін.]; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. — 1196 с.
16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [А.М.Бойко, Л.П. Брич, В.К. Гришук та ін.]; за ред. М.Л. Мельника, М.І. Хавронюка. — К.: Юридична думка, 2010 — 1288 с.
17. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне поводження із спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації: Закон України від 15.06.2010 р. № 2338-4 // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 32. — Ст. 450.
18. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне поводження із спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації: Закон України від 15.06.2010 р. № 2339-4 // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 32. — Ст. 451.
19. Хараберюш І.Ф. Протидія злочинності засобами спеціальної техніки: концептуальний підхід: монографія / І.Ф. Хараберюш. — Донецьк, 2011. — 362 с.

20. Сапальов В.П. Щодо аналізу нормативно-правових актів, які регламентують обіг спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації в Україні / В.П.Сапальов // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук, практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 р.). — Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. — С. 150-154.

21. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 22.12.2006 р. № 530-16 // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 10. — Ст. 89.

22. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 10. — Ст. 62.

23. Водько М.П. Гармонізація кримінально-процесуальних і оперативно-розшукових правових норм у проєкті нового КПК України / М.П.Водько // Південноукраїнський правничий часопис. — 2012. — № 1. — С. 197-201.

24. Глушков В.О. Актуальні проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності у зв'язку із прийняттям нового Кримінально-процесуального кодексу / В.О.Глушков, Ю.О.Найдьон // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук, практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 р.). — Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. — С. 45-48.

25. Скулиш Є. Негласні слідчі (розшукові) дії за кримінальним законодавством України / Є. Скулиш // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2012. — № 1. — С. 15-23.

26. Мовчан А.В. Співвідношення термінів оперативно-розшукові заходи та негласні слідчі (розшукові) дії / А.В. Мовчан // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук, практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 21 вересня 2012 р.). — Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. — С. 142-145.

УДК [343.123.12:343.352] (477)

Палій Н. Р., ад'юнкт кафедри
кримінального процесу ЛьвДУВС

Типові слідчі версії на початковому етапі розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою митних органів

Визначено початковий етап розслідування у кримінальних провадженнях про факти одержання неправомірної вигоди, на основі науково-обґрунтованих понять версія, поділу версій за галузевою ознакою, їх класифікації, запропоновано типові слідчі версії на початковому етапі розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою митних органів.

Ключові слова: неправомірна вигода, службова особа, митні органи, початковий етап розслідування, слідча версія, криміналістична ситуація, слідча ситуація.

Определены начальный этап расследования по уголовным производством о фактах получения неправомерной выгоды, на основе научно-обоснованных понятий версия, разделения версий по отраслевому признаку, их классификации, предложено типичные следственные версии на начальном этапе расследования принятия предложения, обещания или получения неправомерной выгоды должностным лицом таможенных органов.

Ключевые слова: неправомерная выгода, должностное лицо, таможенные органы, начальный этап расследования, следственная версия, криминалистическая ситуация, следственная ситуация.